

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/83119,Koskowski-Wlodzimierz.html>
2022-09-30, 22:14

Koskowski Włodzimierz

KOSKOWSKI Włodzimierz (29 VII 1893, Łaszczów k. Tomaszowa Lubelskiego – 20 V 1965, Swindon, Wielka Brytania), lekarz, farmakolog. Syn Bronisława, profesora farmacji stosowanej UW, i Stefanii z Tyszowskich.

K. uczęszczał do VIII Gimnazjum we Lwowie, które ukończył w 1911. W 1911–18 odbył studia medyczne na Uniw. Lwowskim i otrzymał dyplom doktora wszech nauk lekarskich. Na uniwersytecie zetknął się z wybitnymi uczonymi, profesorami J. K. Parnasem i L. Popielskim. Jeszcze podczas studiów, w 1917, otrzymał asystenturę w Katedrze Farmakologii Doświadczalnej. W 1918 wstąpił do wojska i jako lekarz brał udział w obronie Lwowa, a w 1919–21 w wojnie polsko-bolszewickiej. Wykazał się męstwem na polu walki (w 1920 został odznaczony Orderem Virtuti Militari). Po zakończeniu wojny odbył studia uzupełniające w Paryżu i Lozannie, m.in. w Inst. Pasteura (1921–22) oraz na Uniw. Paryskim, gdzie słuchał wykładów Ch. Richeta, laureata Nagrody Nobla. Kiedy K. powrócił w 1922 zza granicy, powierzono mu obowiązki kierownika Katedry Farmakologii Doświadczalnej Uniw. Lwowskiego. W 1924 otrzymał stanowisko docenta w zakresie farmakologii doświadczalnej. W uznaniu talentu i zaangażowania w pracę badawczą w 1925 K. uzyskał profesurę nadzwyczajną wraz z kierownictwem rzeczywistym. Od 1930 był dyrektorem oddziału farmaceutycznego Uniw. Lwowskiego. Uzwyčajnienie profesury nastąpiło w 1936, a w roku akademickim 1936/37 K. pełnił funkcję prorektora tej uczelni. W 1933 został członkiem korespondentem PAU (członkostwo rzeczywiste w 1945). W 1946 został członkiem TNW.

Zmobilizowany we IX 1939 jako lekarz wojskowy, po przegranej kampanii wrześniowej znalazł się na emigracji, najpierw we Francji, później w Wielkiej Brytanii. W 1941–47 na uniwersytecie w Edynburgu, w ramach Polskiego Wydziału

Lekarskiego, kierował Katedrą Farmakologii Fizjologicznej, później zaś Katedrą Farmakologii i Fizjologii uniwersytetu w Aleksandrii w Egipcie (1949–63). Po przejściu na emeryturę wrócił do Wielkiej Brytanii.

K. interesował przede wszystkim wpływ leczenia farmakologicznego na zmiany w przewodzie pokarmowym, jak również budową i działaniem leków naczyniowych. Z tym też wiązały się jego szersze zainteresowania fizjologią trawienia i krążenia krwi. Dowiódł, że hipotensja pohistaminowa jest przede wszystkim wynikiem hamującego działania histaminy na zakończenia nerwów współczulnych. K. był także *de facto* odkrywcą receptorów, choć samego pojęcia nigdy nie użył. Postawił bowiem tezę, że „miejsce działania β -imidazolyetylaminy jest właśnie to samo, co i adrenaliny”, co wyjaśniało zjawisko interakcji obu wymienionych amin w naczyniach krwionośnych. Użyte przez K. sformułowanie „miejsce” jest wskazaniem właśnie na receptory. Udowodnił on, na podstawie eksperymentów przeprowadzanych również na sobie, że istnieje ścisły związek między histaminą a wydzielaniem żołądkowym u ludzi. W tym celu wprowadził sobie podskórną histaminę, ryzykując zdrowie i życie. Prowadził badania, w których pokazywał, że nikotyna wpływa na mięsień sercowy za pośrednictwem zwojów nerwowych, a nie – jak dotąd uważano – przez oddziaływanie nikotyny na zakończenia nerwów błędnych. Był autorem dokładnego opisu wzrostu wydzielania kwaśnego soku żołądkowego u ludzi, a także wykazał pobudzający wpływ histaminy na wydzielanie soku jelitowego. Stworzył, w oparciu o wyniki uzyskane w modelu eksperymentalnym, hipotezę wyjaśniającą mechanizm powstawania gorączki obwodowej.

K. wykazał również spore talenty organizatorskie. Był inicjatorem modernizacji i rozbudowy uzdrowiska Morszyn k. Stryja. Dużo uwagi poświęcał pomocy dla najuboższych studentów. W 1932–39, jako przewodniczący Senackiego Komitetu Zdrowia Studentów Uniw. Lwowskiego, starał się zapewnić niezamożnej młodzieży akademickiej fachową i dobrze zorganizowaną opiekę zdrowotną. Związany już w czasie studiów ze Związkiem Młodzieży Polskiej „Zet”, potem z Ligą Narodową, pozostał tym poglądom wierny do końca

życia, aczkolwiek polityka nigdy go zbytnio nie pociągała.

PSB (A. Straszyński); Śródka.

P. Kubikowski, J. Teuchmann, Z. Kleinrok: *Prof. doktor med. Włodzimierz Koskowski (1893–1965). Historia Farmakologii w Polsce*, red. A. Danysz, Warszawa 1997, s. 405–407; „Polish Journal of Pharmacology and Pharmacy” 1974, Vol. 26, No. 3; A. Śródka: *Wkład uczonych polskich w badania nad rolą histaminy w czynnościach fizjologicznych i patologicznych przewodu pokarmowego i układu krążenia*, Warszawa 1988.

Ryszard Witold Gryglewski

[Poprzedni](#)
[Następny](#)